

Gemeente
Woudenberg

Collegeadvies

Postregistratienummer	Z.350473/D.300248
Ambtenaar	
Vertrouwelijkheid	Openbaar

Omschrijving

Treffen van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Utrecht (ODU) en; Zienswijze ontwerpbegroting ODU 2026 en ontwerpbijdrageverordening.

Advies

1. In principe in te stemmen met het treffen van de Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Utrecht overeenkomstig bijgevoegde concept-Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Utrecht;
2. De raad om toestemming te vragen om als college te mogen overgaan tot het treffen van de Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Utrecht;
3. De raad voor te stellen om middels de bijgevoegde conceptbrief een zienswijze in te dienen op de Ontwerpbegroting ODU 2026 (inclusief de Ontwerpbijdrageverordening ODU);

Inleiding

Op 17 oktober 2024 heeft het algemeen bestuur van de ODRU en de RUD Utrecht de ontwerp-Gemeenschappelijke regeling ODU vastgesteld. Het dagelijks bestuur heeft dit ontwerp op 24 oktober 2024 aan de colleges van de deelnemende gemeenten en provincie gezonden. Conform het vereiste in de Wet gemeenschappelijke regelingen (verder: Wgr) heeft uw college de gemeenteraad om zienswijzen op dit ontwerp gevraagd. De gemeenteraad heeft gebruik gemaakt van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen. Deze hield in dat er zicht moest zijn op de financiële gevolgen van deelname aan de nieuwe gemeenschappelijke regeling alvorens een besluit genomen kon worden over deelname.

Het (gezamenlijk) algemeen bestuur heeft in de vergadering van 18 april 2025, naar aanleiding van de zienswijzen, een aangepaste planning en de (zeer beperkt) aangepaste GR ODU vastgesteld, ten einde de GR-ODU te treffen.

Met de brief van 22 april 2025 heeft het (gezamenlijk) algemeen bestuur van de ODRU en de RUD Utrecht de colleges een voorstel gezonden tot het treffen van de Gemeenschappelijke regeling ODU (verder: GR-ODU). Die brief met als bijlage de concept-Gemeenschappelijke regeling ODU bevat een reactie op de ingediende zienswijzen. Ook bevat de brief een toelichting en argumentatie voor de aanpassingen.

Op 11 juli 2025 heeft het algemeen bestuur van de ODRU en de RUD Utrecht ingestemd met de Ontwerpbegroting ODU 2026 (inclusief kadernota 2026) en de Ontwerpbijdrageverordening ODU. Op 14 juli 2025 hebben wij de Ontwerpbegroting ODU 2026 (inclusief kadernota 2026) en de Ontwerpbijdrageverordening ODU ter zienswijzen ontvangen.

De structurele bijdrage aan de nieuwe ODU wordt voor de gemeente Woudenberg € 445.300. Hiervan is 0,5 % het gevolg van indexatie (ten opzichte van de totale bijdrage 2025). De stijging van de structurele kosten blijft hiermee nog steeds onder de door de raad gestelde 10% exclusief indexatie zoals dit aan het college is meegegeven en meegenomen is in de zienswijze.

Voorgesteld wordt om de gemeenteraad te verzoeken om het college toestemming te verlenen voor het treffen van de GR-ODU en daarnaast een positieve zienswijze in te dienen op de Ontwerpbegroting ODU 2026 en de Ontwerpbijdrageverordening ODU.

In de voorgestelde zienswijze wordt aandacht gevraagd voor een evenredige samenstelling van het Dagelijks bestuur en het op termijn in beeld brengen van de dan eventueel bereikte efficiencyvoordelen als gevolg van schaalvoordelen en procesoptimalisaties.

Als de raad toestemming verleent voor het toetreden tot de GR-ODU moet uw college het besluit tot het treffen van de GR-ODU bekrachtigen. Bij een positieve besluitvorming voor de gestelde deadline (8 oktober 2025) kan de ODU per 1-1-2026 alle milieutaken gaan uitvoeren. Hiermee wordt ook bijgedragen aan het oprichten van een robuuste omgevingsdienst die aan de VTH robuustheidscriteria voldoet.

Beoogd resultaat (wat)

Eén robuuste omgevingsdienst in de provincie Utrecht die vanuit kennis en kunde inspeelt op maatschappelijke ontwikkelingen. Deze Omgevingsdienst Utrecht bereikt beter haar doelen, draagt bij aan een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving. Daarbij levert zij een gelijk speelveld op voor inwoners en bedrijven voor de hele provincie Utrecht.

Kader

Op de oprichting van de nieuwe omgevingsdienst is de Wet gemeenschappelijke regelingen van toepassing.

Argumenten

1.1 Er is brede steun voor de voorgestelde GR-ODU.

De deelnemende gemeenten en provincie Utrecht hebben in hun zienswijze een brede steun en betrokkenheid uitgesproken naar de besturen van de ODRU en RUD Utrecht.

1.2 Er is een inhoudelijke reactie gegeven die recht doet aan de ingediende zienswijze.

Uw college heeft een zienswijze ingediend waarin de input vanuit de gemeenteraad is meegenomen. De beantwoording van deze zienswijze komt volledig tegemoet aan het verzoek om tijdig de financiële consequenties voor gemeente Woudenberg in beeld te brengen.

Het proces en de planning zijn zodanig aangepast dat uw college nu inclusief de financiële consequenties het verzoek aan de raad kan doen om toestemming te verlenen tot het treffen van de nieuwe gemeenschappelijke regeling (en deelname hierin). De (financiële) consequenties voor de gemeente als gevolg van de nieuwe Omgevingsdienst ODU zijn helder.

2.1 Uw college heeft toestemming van de raad nodig voordat zij de GR ODU kan treffen.

Uw college is volgens artikel 51, eerste lid, van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) bevoegd een gemeenschappelijke regeling te treffen tussen gemeenten en de provincie. Hiervoor is op grond van artikel 51, vierde lid Wgr voorafgaand toestemming nodig van de raad. De raad kan deze toestemming alleen weigeren op grond van strijd met het recht of strijd met het algemeen belang. Zij kan geen voorwaarden aan de toestemming verbinden.

3.1 De Ontwerpbegroting ODU 2026 is zorgvuldig tot stand gekomen.

De basis voor deze ontwerpbegroting en bijdrageverordening zijn de bestuurlijke afspraken zoals verwoord in het Richtingsplan. Ook is ingegaan op kwaliteitsverbetering, innovatie en de actuele robuustheidscriteria waar Omgevingsdiensten aan moeten voldoen.

Voor gemeente Woudenberg is in de basis uitgegaan van een afname met 5% van de taken met bijbehorende inzet ten opzichte van de Dienstverleningsovereenkomst RUD 2025.

De Ontwerpbegroting ODU 2026 en Ontwerpbijdrageverordening ODU onderbouwen de gemeentelijke bijdrage. Het integraal uurtarief (variabel deel + vast deel) bedraagt € 127,96.

3.2 De structurele kostenverhoging blijft ruim onder de in de zienswijze gestelde 10% (exclusief indexatie).

De totale kostenstijging betreft totaal 0,5 % ten opzichte van 2025

3.3 De basis voor de bijdrageverordening zijn de bestuurlijke afspraken zoals verwoord in het Richtingsplan en wijkt weinig tot niet af van de Bijdrageverordening RUD.

Financieringssystematiek

Net als de RUD hanteert de ODU een (gemengde) output-financieringssystematiek waarbij de variabele bijdrage wordt gebaseerd op de afname van het aantal producten en diensten.

Elk product/dienst heeft een prijskaartje, gebaseerd op het aantal uren dat dit product/dienst kost.

Op deze wijze wordt het variabele deel van de bijdrage (uurtarief €81,75) van de deelnemers vastgesteld. Samen met het vaste deel (naar rato), ter financiering van de vaste kosten, wordt de totale bijdrage per deelnemer bepaald. Deze totale bijdragen zijn verwerkt in de Ontwerpbegroting ODU 2026.

Voor aanvullende opdrachten geldt een uurtarief van €94,00 en bij een overschrijding van het aantal uur dat meer is dan 10% van de meerjarige dienstverleningsovereenkomst vindt een herrekening van de vaste bijdrage plaats.

Projectmatige opdrachten zijn ook mogelijk. Voor projecten geldt een hoger uurtarief (opslag van 15% dan wel minimaal de verwachte inhuurkosten indien deze hoger zijn dan het reguliere uurtarief).

Facturatie

De ODU factureert (net als de RUD) per kwartaal een voorschot van de structurele bijdrage aan de gemeente.

Verdeelsleutel bij een negatief exploitatiesaldo

Is er sprake van een negatief exploitatiesaldo dan wordt dit saldo onttrokken aan de algemene reserve, tenzij het algemeen bestuur een andere resultaatverdeling vaststelt.

Als het negatieve exploitatiesaldo niet kan worden opgevangen door de algemene reserve van de Omgevingsdienst, dan dragen de deelnemers bij naar rato.

Het dagelijks bestuur informeert de deelnemers wanneer een negatief exploitatiesaldo dreigt, zo spoedig mogelijk na de constatering daarvan, en wanneer dit effect zal hebben op de deelnemersbijdragen.

Verdeelsleutel bij een positief exploitatiesaldo

Is er sprake van een positief exploitatiesaldo, dan wordt dit saldo toegevoegd aan de algemene reserve als weerstandsvermogen. Bereikt de algemene reserve een niveau van meer dan 7% van het totaal van de opbrengsten zoals opgenomen in de jaarrekening van het desbetreffende jaar, dan wordt het surplus terugbetaald aan de deelnemers (GR art.28, lid 3).

3.5 Inzicht in de eventuele efficiencyvoordelen als gevolg van de nieuwe omgevingsdienst zijn in deze fase nog niet in te schatten maar op termijn is dit inzicht wél wenselijk.

Het proces om te komen tot een nieuwe omgevingsdienst heeft tijd nodig om volledig tot ontplooiing te komen. Hoewel efficiencyvoordelen een logisch gevolg kunnen zijn van schaalvergroting, is het op dit moment niet passend om deze direct te onderzoeken. De prioriteit ligt bij een stabiele overgang en het garanderen van een hoogwaardige dienstverlening.

Binnen een termijn van twee à drie jaar moeten schaalvoordelen en procesoptimalisaties hebben bijgedragen aan een efficiëntere uitvoering van taken. Dat is het moment waarop van de nieuwe dienst een uitgebreide evaluatie kan worden gevraagd waarbij alle mogelijkheden tot kostenbesparing in kaart worden gebracht.

3.6 De bijdrage die in de gemeentelijke begroting 2026 en daarna is opgenomen is toereikend.
In de gemeentelijke begroting (RUD bijdrage 2026) is een structureel bedrag van € 458.000 voorzien. De voorgestelde bijdrage is € 445.300. De structurele bijdrage kan met € 12.700 verlaagd worden.

Kanttekeningen en risico's

2.1.1 Er is geen realistisch alternatief

Als de raad niet instemt met het treffen van de ontwerp gemeenschappelijke regeling dan is de gemeente per 1 januari 2026 geen deelnemer in de Omgevingsdienst Utrecht.

De gemeente is verplicht om de aangewezen wettelijke milieutaken te beleggen bij een Omgevingsdienst in de provincie waarin zij zich bevindt. Dat is binnen de provincie Utrecht vanaf 1 januari 2026 alleen de ODU omdat de RUD en ODRU op dat moment niet meer operationeel zijn. Tenzij de samenvoeging van beide diensten niet doorgaat omdat niet alle gemeenten en provincie toetreden tot de nieuwe GR.

2.1.2 De GR RUD en de GR ODRU blijven in verband met een zorgvuldige liquidatie voorlopig nog naast de GR ODU bestaan.

Dit betekent o.a. ook dat er nog een dagelijks bestuur en een algemeen bestuur nodig zal zijn, naast de nieuwe structuur van de GR-ODU. De gemeente Woudenberg zal hier ten minste één AB-lid voor moeten blijven leveren. Vanuit de GR RUD en GR ODRU worden per 1-1-2026 geen inhoudelijke (VTH) taken meer uitgevoerd.

2.1.3 In het najaar volgt nog een liquidatieplan van de RUD Utrecht.

Als gevolg van de oprichting van de nieuwe GR ODU zal de RUD Utrecht (en ODRU) moeten worden geliquideerd. Uit de eerste resultaten van een financiële quickscan (SWOT-analyse) blijkt dat de financiële risico's en gevolgen beperkt zijn. Eventuele financiële gevolgen zijn voor de oorspronkelijke deelnemers van de betreffende diensten en incidenteel. Het liquidatieplan wordt in het najaar door het AB vastgesteld en ter zienswijze aangeboden.

3.2.1 De gemeentelijke financiële bijdrage staat voor de aankomende twee 2 jaar vast.

Wel is in de GR ODU een regeling opgenomen dat na de vaste periode van twee jaar weer wijzigingen mogelijk zijn. Hieraan zijn net als in de huidige GR RUD in bepaalde situaties voorwaarden en verplichtingen gekoppeld (zoals bijvoorbeeld een doorrekening van frictiekosten).

3.2.2 Bij niet voorziene grote ontwikkelingen en/of milieucalamiteiten kan de bijdrage hoger uitvallen.

Wanneer op jaarbasis het aantal afgesproken DVO-uren wordt overschreden met 10% of meer, vindt er tevens een herrekening plaats van de vaste bijdrage. Door monitoring en zo mogelijk prioriteren houden we dit risico beperkt.

Maatschappelijke draagvlak

Bij het proces om te komen tot een nieuwe omgevingsdienst participeren alle deelnemers van zowel de RUD als de ODRU. Voor de fase van 'inrichting van de ODU' is een programmaorganisatie ingericht met programmateam en stuurgroep. Er zijn verschillende werkgroepen aan het slag om samen met de projectorganisatie en vertegenwoordigers van de deelnemers (gemeenten en provincie) vraagstukken voor de inrichting te bespreken en stukken op te stellen (Uitvoeringsprogramma – Financieringssysteematiek – governance – Begroting 2026 - Informatielandschap – Juridisch). Terugkoppeling naar alle Regievoerders vindt regulier plaats waarbij ruimte is voor reactie.

Net als in 2024 worden raadsleden met nieuwsbrieven op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen. Ook in het bestuurlijk besluitvormingsproces wordt samengewerkt met de

betrokken Regievoerders. Zowel in de voorbereiding op de bestuursvergadering van het Algemeen Bestuur ODRU en RUD.

Financiële consequenties

op juistheid beoordeeld door

Dit voorstel past binnen de begroting

	Voorstel	Begroot	Verschil	Gevolg budget	Naam Product
Uitgaven	€ 445.300	€ 458.000	-€ 12.700	minder uitgaven	Bijdrage ODU
inkomsten			€ 0	minder inkomsten	
Totaal	-€ 445.300	-€ 458.000	€ 12.700	over op begroting	

- Bovengenoemde bedragen betreffen structurele uitgaven.
- Bovengenoemd totaal verschil wordt aan de raad bekend gemaakt via de begroting 2026-2029.
- Het voorstel is dit te dekken uit de begrotingsresultaten.

Toelichting:

De gemeentelijke bijdrage aan de nieuwe omgevingsdienst ODU voor 2026 wordt € 445.300. Dat is een hogere bijdrage dan de huidige en die aanvankelijk geraamd was voor 2026, maar lager dan wij hier voor begroot hebben. In de begroting 2025-2028 is voor begrotingsjaar 2026 rekening gehouden met een gemeentelijke bijdrage van € 458.000. In de nieuwe begroting 2026-2029 van de gemeente wordt de gemeentelijke bijdrage aan de ODU structureel naar beneden bijgesteld met een bedrag van € 12.700 (= voordeel).

Aanpak/uitvoering

De gemeenschappelijke regeling ODU komt tot stand nadat de in de ODRU en RUD Utrecht deelnemende colleges hebben ingestemd (ieder college na toestemming van zijn raad/staten). De tekst van de gemeenschappelijke regeling ODU wordt bekendgemaakt in het Provincieblad Utrecht. Tevens draagt het provinciebestuur zorg dat de gewijzigde tekst wordt gepubliceerd bij de decentrale regelgeving op overheid.nl.

De dag na de bekendmaking in het Provincieblad treedt de regeling Omgevingsdienst Utrecht in werking. Na de inwerkingtreding van de GR ODU kunnen de benodigde inschrijvingen bij de Kamer van koophandel, Belastingdienst, UWV, BNG, etc. worden gerealiseerd. Per 1 januari 2026 zal de taakuitvoering voor de deelnemers dan worden uitgevoerd door de nieuwe Omgevingsdienst Utrecht.

Na de start van Omgevingsdienst Utrecht per 1 januari 2026 worden de colleges en raden/staten betrokken in het besluitvormingsproces om de gemeenschappelijke regelingen RUD Utrecht en ODRU op te heffen. Daartoe stellen het algemeen bestuur van de ODRU en het algemeen bestuur van de RUD Utrecht een liquidatieplan (en een begroting 2026) op.

Communicatie

Het raadsbesluit en de zienswijzebrief worden per e-mail aan de programmaorganisatie toegezonden.

Bijlage(n)

D.nummer	Documentnaam	Geheimhouding	Actieve openbaarmaking
D.300791	Raadsvoorstel	-	
D.300798	Raadsbesluit	-	
D.300786	Concept GR ODU	-	
D.300748	Ontwerp programmabegroting 2026 ODU	-	
D.300750	Ontwerp bijdrageverordening ODU	-	
D.300749	Aanbiedingsbrief mogelijkheid zienswijzen ontw. prog. begr. 2026 ODU.	-	
D.300751	Aanbiedingsbrief mogelijkheid zienswijzen ontw. bijdr. verord. ODU	-	
D.300800	Zienswijze ontw. begr 2026 en ontw bijdr. verord. ODU	-	